

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2011-4-235 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-62/1638-575
Karar Tarihi : 21.12.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER: Murat AYBER, Seda Nurtaç BAYRAMOĞLU

C. BAŞVURUDA

BULUNAN :- Melih TATLI
Fakülteler Mah. Geçit Sokak Tuncel Apt. No:7/7 Cebeci/Ankara

20

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Yeni Aksaray Seyahat Tur. San. Tic. Ltd. Şti.
Yeni Otobüs Terminali, No: 8-9 Aksaray

- Yeni Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. Tic. Ltd. Şti.
Yeni Otobüs Terminali No:6-10 Aksaray

- Aksaray Birlik Turizm Nak. San ve Tic. Ltd. Şti.
Yeni Otobüs Terminali Aksaray

30

- Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.
Büyükdere Cad. Metro City İş Merkezi No: 171 A Blok Kat: 17
Levent / İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Aksaray ilinde faaliyet gösteren Yeni Aksaray, Yeni Yeşil Aksaray, Aksaray Birlik ve Metro Turizm adlı teşebbüslerin fiyatlarını birlikte yükselttikleri iddiası.

40 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvuruda özetle; Aksaray'da faaliyet gösteren Yeni Aksaray ve Aksaray Birlik adlı teşebbüslerin Metro Turizm'in de piyasaya girmesine karşın fiyat birlikteliğine gittikleri ve rekabet esnasında Aksaray-Ankara hattında 10 TL düzeyine inen fiyatlarını 25 TL düzeyine yükselttikleri öne sürülmüştür.

50 **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 01.08.2011 tarih ve 5513 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 05.09.2011 tarih ve 2011-4-235/İ-11-256.MOA sayılı İlk İnceleme Raporu, 22.09.2011 tarihli Rekabet Kurulu (Kurul) toplantısında görüşülerek, 11-48/1228-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 12.12.2011 tarih ve 2011-4-235/ÖA-11-174.M.A. sayılı Önaraştırma Raporu 19.12.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.02.02/625 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-62 sayılı Kurul

toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda özetle; Aksaray Birlik Turizm Nak. San ve Tic. Ltd. Şti., Yeni Aksaray Seyahat Tur. San. Tic. Ltd. Şti., Yeni Yeşil Aksaray Tur. Nak. Tic. Ltd. Şti. ve Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği yönünde herhangi bir bilgi, belge veya bulguya rastlanmadığından, aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikâyet konusu ile ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetin reddedilmesi gerektiği, kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

60

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Yeni Aksaray Seyahat Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Yeni Aksaray)

I.1.2. Yeni Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. Tic. Ltd. Şti. (Yeni Yeşil Aksaray)

I.1.3. Aksaray Birlik Turizm Nak. San ve Tic. Ltd. Şti. (Aksaray Birlik)

70

I.1.4. Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş. (Metro Turizm)

Aksaray merkezli olmak üzere Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir, Kayseri ve Konya illerine sefer düzenlenmektedir. Yeni Yeşil Aksaray ile Yeni Aksaray F1 belgelerine istinaden karşılıklı olarak birbirlerinin acenteleridir.

Aksaray'da son altı aydır faaliyette bulunan Metro Turizm'in doğrudan Aksaray kalkış veya varışlı bir seferi bulunmamaktadır. Yapılan seferler "ara durak" olarak yapılmakta olup, Aksaray İli içerisinde de şirket biletleri Metro Turizm ile bu il içerisinde acentelik sözleşmesi yapmış kişiler tarafından satılmaktadır.

80

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarı, haklarında öneraştırma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak "otobüs ile şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri" pazarı olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

90

Öneraştırmaya konu şehirlerarası yolcu taşıma şirketlerinin faaliyetlerini Aksaray merkezli hatlarda sunmaları sebebiyle ilgili coğrafi pazar "Aksaray merkezli karayolu yolcu taşıma hatları" olarak tespit edilmiştir.

I.3. Ulaştırma Bakanlığı'nın Sektöre Yönelik Düzenlemeleri

Karayolu ile Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı sektörünü düzenleyen temel yasal mevzuat, Karayolu Taşıma Kanunu, bu Kanun kapsamında Ulaştırma Bakanlığı tarafından çıkartılan Karayolu Taşıma Yönetmeliği ve Karayolu İle Şehirlerarası

100 Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'dir. Kanun, Yönetmelik ve Tebliğ'in ilgili maddelerine aşağıda yer verilmiştir.

Karayolu Taşıma Kanunu'nun 5. maddesine göre "*Taşımacılık, acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği yapılabilmesi için Bakanlıktan yetki belgesi alınması zorunludur*".

Aynın Kanun'un 11. maddesine göre ise, "*Düzenli yolcu ve eşya taşımaları, nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği ücret tarifeleri, yetki belgesi sahiplerince geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanır ve Bakanlığa bildirilir*."

110 *Ücret tarifelerine uyulması ve bu tarifelerin görülebilecek şekilde işyeri, terminal ve bilet satış yerlerine asılması ve taşıtlarda bulundurulması zorunludur.*

Yolcu ve eşya taşıma, yükleme, boşaltma, depolama ve aktarma hizmetleri de dâhil olmak üzere ücret tarifelerinin, ülke ekonomisi ve kamu yararı aleyhine sonuç vermesi ve aşırı ücret uygulanması veya rekabet ortamının bozulması halinde ve gerektiğinde taban ve tavan ücretleri Bakanlıkça tespit edilebilir.

120 *Ücret tarifeleri başlangıç ve bitiş noktaları arasında gidiş ve dönüşte aynı şekilde düzenlenir. Değişik fiyat tarifesi uygulanamaz.*

Düzenli yolcu ve eşya taşımaları zaman tarifesine tabidir. Taşımacılar tarafından geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanan zaman tarifeleri, Bakanlıkça onaylandıktan sonra yürürlüğe girer..."

Şehirlerarası yolcu taşımacılığı ile ilgili bir diğer önemli düzenleme ise "Karayolu Taşıma Yönetmeliği"dir. "Karayolu Taşıma Yönetmeliği"nin 38. maddesinde ücret tarifeleri 71. maddesinde ise denetime yer verilmiştir.

130 Bir diğer önemli düzenleme ise "Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ"dir. Seyahat firmalarınca uygulanacak bilet fiyatlarının belirlenmesinde Ulaştırma Bakanlığı'nın anılan Tebliği temel esası oluşturmaktadır. Söz konusu Tebliğ Ulaştırma Bakanlığı tarafından belli dönemlerde belli süreler itibarıyla uygulanmak üzere yürürlüğe koyulmuştur. Bu Tebliğlerden en sonuncusu 23 Ocak 2010 Tarihli Resmi Gazetede 27471 sayı ile yayınlanarak 5 ay süreyle uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. Bu Tebliğden sonra çıkarılan ve halihazırda uygulamada bulunan yakın tarihli bir tebliğ bulunmamaktadır. Bu Tebliğ ile karayoluyla şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapacak olan D1 yetki belgesi sahiplerinin uyacakları ve kilometre esasına göre uygulanacak olan asgari taban ücret tarifesi belirlenmiştir. 59 No'lu söz konusu Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendinde;

140 *"Yetki belgesi sahipleri Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 57 nci maddesi çerçevesinde indirimli yolcu bileti kesme haklarını, bu Tebliğ ile belirlenen taban ücret tarifesinden daha aşağı olmamak üzere kullanabilirler."* düzenlemesi yer almaktadır. Karayoluyla şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapacak olan D1 yetki belgesi sahiplerinin uyacakları ve kilometre esasına göre uygulanacak olan asgari taban ücret tarifesine aşağıda yer verilmiştir:

150 Tablo- 1: Yurtiçi Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Olan Taban Ücret Tarifesi

YOL MESAFESİ (KM)	TARİFE(TL)	YOL MESAFESİ (KM)	TARİFE (TL)
101-115	10.00	701-800	39.00
116-130	10.50	801-900	42.00
131-150	11.00	901-1000	44.00
151-175	12,00	1001-1100	46.00
176-200	13.50	1101-1200	48.00
201-250	15.50	1201-1300	50.00
251-300	18.00	1301-1400	52.00
301-350	21.00	1401-1500	54.00
351-400	24.00	1501-1625	57.00
401-475	27.00	1626-1750	60.00
476-550	30.00	1751-1875	63.00
551-625	33.00	1876-2000	66.00
626-700	36.00	2001 ve üzeri	69.00

Kaynak:¹ Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 59)

Ankara-Aksaray arası mesafe 225 km. olduğundan söz konusu mesafe için taban ücret tarifesi 15,50 TL'ye tekabül etmektedir.

I.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.4.1. Öneri Sürecinde Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

160

Yürütülen öneri ve yapılan yerinde incelemeler çerçevesinde Aksaray merkezli firmaların Ankara-Aksaray ve Aksaray-Ankara hatlarında yolcu taşımacılığına ilişkin yolcu listeleri istenmiş ve alınan örneklem aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo-2: Otobüs Firmalarının Bilet Bedelleri

	Yeni Aksaray	Aksaray Birlik	Yeni Yeşil Aksaray	Metro Turizm
Kasım 2011	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır
Ekim 2011	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır
Eylül 2011	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır
Ağustos 2011	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır
Temmuz 2011	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır
Haziran 2011	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır	Ticari sır

Haklarında öneri yürütülen teşebbüslerin yolcu listeleri incelendiğinde aynı güzergâhta farklı tutarlarda bilet bedellerine rastlanılmaktadır. Bu itibarla, yolcu listelerinde rastlanan bilet bedelleri, fiyat anlaşması kuşklarını ortadan kaldırmaktadır.

170

I.4.2. Değerlendirme

Aksaray İli birçok güzergâhın kesiştiği bir "kavşak" noktasıdır. Her ne kadar belirlenen ilgili ürün pazarına dahil edilmesi doğru olmasa da Aksaray'dan transit geçen otobüslerin sunduğu ulaştırma hizmeti de tüketicilerin bir bölümü için alternatif oluşturmaktadır. Bu halde Aksaray'da yerleşik teşebbüslerin önde gelen hedefi, otobüslerin doluluk oranını yükseltmektir. Bu husus ise alınan bilet bedelleri arasında

¹ http://www.alomaliye.com/2010/karayolu_sehirlerarasi_2301.htm

rekabet doğurmaktadır.

180

Dosya bakımından önemle vurgulanması gereken bir diğer husus ise şikayetin kapsamına ilişkindir. Söz konusu başvuruda 10 TL olarak belirtilen taşıma bedeli, Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nde 225 km. için hükme bağlanmış olan 15,50TL'nin de altındadır. Dolayısıyla otobüs şirketlerinin söz konusu bedelin altında taşıma gerçekleştirmesi zaten yasal değildir. Taşıma bedelinde meydana gelen artış ve azalışlar ise genellikle dönemsel talebe bağlı olarak değişmektedir. Zira sektöre yönelik daha önceki önaraştırmalar ve soruşturmalar dikkate alındığında, yolcu taşımacılığı sektöründe haziran ayından itibaren bir talep canlanması yaşanmakta ve bu doğrultuda yaz ayları boyunca nispeten yüksek seviyede fiyatlar gözlemlenmektedir. Ortaya çıkan bu fiyat yükselmeleri de genellikle talebin ve sektörün yapısından dolayı eş zamanlı olarak gerçekleşebilmektedir.

190

Bunun yanı sıra, şikayetin gerçekleştiği anlaşılan ağustos ayı, yaz sezonu olması nedeniyle talebin canlandığı bir dönemdir. Sektörün yapısı gereği talebin canlandığı zamanlarda kapasite sınırı sebebiyle fiyatlarda eş zamanlı hareketler gözlenmesinin iktisadi açıdan açıklanabilir olduğu kanaatine varılmıştır.

Nitekim 4.11.2010 tarih, 10-69/1466-564 sayılı Kurul kararında;

200

“... Esasen, ilgili pazarda verilen hizmet homojendir. Diğer bir ifadeyle otobüs firmalarının benzer araçlarla, benzer ikramlarla aynı hareket noktasından kalkarak aynı varış noktasına ulaştıkları görülmektedir. Bu durumda yolcuların tercihlerini belirleyen temel unsur bilet bedelleri olmaktadır. Teorik olarak kapasite kısıtı bulunmayan firmanın düşük fiyat vermesi durumunda yolcuların tamamına hizmet vereceği söylenebilir. Bu durumda mevcut diğer firma veya firmalar, aynı fiyat seviyesine inmek veya piyasadan çıkmak arasında seçim yapmak zorunda kalmaktadırlar. Diğer bir ifadeyle, piyasanın oligopolistik yapısı nedeniyle ilgili pazarda çok farklı fiyat seviyelerinin uygulanması mümkün değildir.

210

Özetle, tek fiyat uygulamasına ilişkin şikâyetler karayolu ile yolcu taşıma sektörünün genelinde görülmekte olup, hizmet farklılaşmadığı sürece bu tür uygulamalara rastlanabileceği neticesine varılmıştır.” ifadelerine yer verilmiştir.

220

Bu çerçevede, pazarın oligopolistik yapısıyla beraber, fiyatlardaki artışın yaz sezonunun başlamasına paralel olarak talebin canlanmasından kaynaklandığı ve iktisadi temellere dayandığı; ayrıca tek fiyat uygulamasının bulunduğu dair bir tespit de yapılamayacağı kanaatine varılmıştır. Zira aynı aylar için yapılan fatura incelemelerinde, teşebbüslerin birbirlerinden farklı bilet bedelleri aldıkları görülmüş ve yapılan yerinde incelemelerde de fiyat anlaşması yapıldığına dair bir emareye rastlanılmamıştır.

J. SONUÇ

230 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.